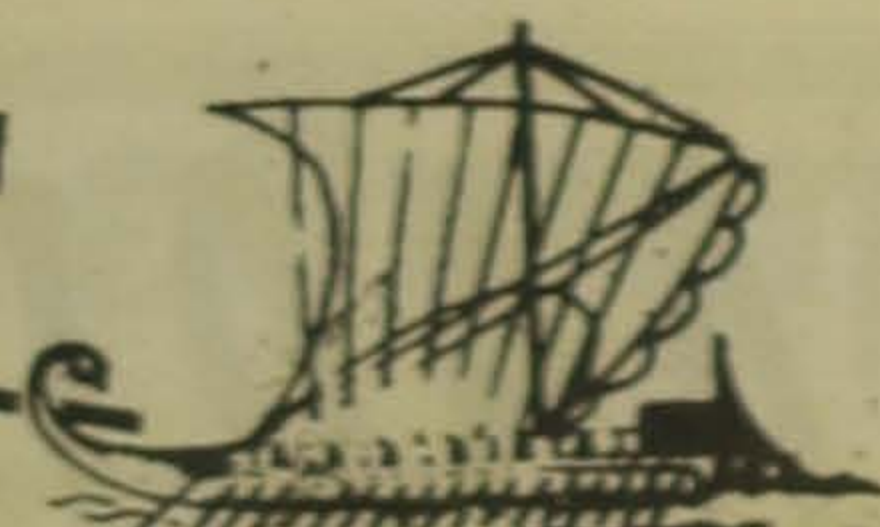

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΕΤΟΣ 13ο
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 123

ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΚΑΛΑΝΤΑΡΣ 2001
(ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ)

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας για την ελληνικότητα των Ποντίων

Ο κ. Κωνσταντίνος Στεφανόπουλος έλαβε θέση για την αμφισβήτηση της ελληνικότητας των νέων ελληνοποντίων από δικηγόρο της Κορίνθου. Όπως θα πρέπει να θυμάσθε στο φύλλο 120, του Οκτωβρίου (Τρυγομηνά) του 2000 της εφημερίδας μας, ο επίτιμος Πρόεδρος της Λέσχης μας κ. Γιώργος Χιονίδης πρωτοδημοσίευσε την αποστομωτική απάντηση στο νέο υβριστή και συκοφάντη μας.

Ο Πρόεδρος της (Ελληνικής) Δημοκρατίας, τον οποίο ενημέρωσε ο συμπατριώτης μας, απάντησε ως εξής:

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Αθήνα 18 Ιανουαρίου 2001

Αγαπητέ Γεώργο,

Δεν φανταζόμουν - γιατί δεν είχα διαβάσει το γράμμα στην "Ελευθεροτυπία" - ότι υπάρχουν άνθρωποι και δη μορφωμένοι με τέτοιες αντιλήψεις για τον Ποντιακό

Ελληνισμό. Η απάντησή σου πολύ εύστοχη. Ωραίο και το άρθρο σου για το πολιτικό ήθος...

Με φιλία
Κωνσταντίνος
Στεφανόπουλος*

Εξάλλου, ο κ. Χιονίδης πρότεινε

στη Γενική Συνέλευση της Λέσχης (της 28ης Ιανουαρίου 2001) και διάβασε το κείμενο του ψηφίσματος για την απέλαση 8 φοιτητών από την Τραπεζούντα, υπότροφων δε της χώρας μας, μέχρις ότου λυθεί οριστικά η εκκρεμότητα όλων.

Η δε Γ.Σ. αποδέχθηκε ομόφωνα το ψήφισμα.

Ο συμπατριώτης μας
ε.α. Υποπύραρχος
Γεώργιος Τσαλουχίδης

ΧΟΡΗΓΟΣ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΤΟΥ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

Η Διεύθυνση του "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ" εκφράζει και δημόσια τις θερμές της ευχαριστίες στον αγαπητό συμπατριώτη μας ε.α. Υποπύραρχο κ. Γεώργιο Τσαλουχίδη, που από καρδιάς, ανέλαβε τη δαπάνη έκδοσης του "Αργοναύτη".

Ο κ. Γεώργιος Τσαλουχίδης, από το Κωσταχώρι Βέροιας, είναι ο εκλεκτός και θερμός Πόντιος, που αγαπά και λατρεύει τις αλησμόνητες πατρίδες των γονιών του, για τις οποίες είναι υπερήφανος παιδιόθεν.

Ο αγαπητός συμπατριώτης μας, τον οποίο ο γράφων γνωρίζει από μαθητή Γυμνασίου, τίμησε τα φτερά της Πολεμικής μας Αεροπορίας ως Αξιωματικός, συνεχίζει δε να δίνει το δημιουργικό του "ΠΑΡΩΝ" για κάθε τι που αφορά τον Πόντο και την ιστορία του, τον ελληνισμό και την πίστη των πατέρων του.

Ο κ. Γεώργιος Τσαλουχίδης είναι μία προσωπικότητα που τιμά το ποντιακό όνομα. Μεγάλη μας τιμή.

Γιάννης Μελετιδής
Δ/ντής του "Αργοναύτη"

Η ΕΠΙΦΥΛΙΑ ΤΟΥ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

Του Γιάννη Μελετιδή

δια.

Καρπός της όλης μουσικής παιδείας του Πόντου ήταν να "εκπορευούνται" από εκεί μεγάλοι μουσικοδιδάσκαλοι και ιεροψάλτες. Από τον Πόντο ο άρχων Πρωτοψάλτης της Μεγάλης Εκκλησίας, Παναγιώτης Χαλάτζογλου κι ο μαθητής του Ιωάννης, ο Τριαντάφυλλος Γεωργιάδης από το Ακ. - Σαζ, που έγινε πρωτοψάλτης του Πατριαρχείου κι ο γιος του Κρίτων, Πρωτοψάλτης της Αγ. Τριάδας Αμπελοκήπων κι εκδότης σειράς μουσικών βιβλίων, Ευστράτιος Τιμνίδης από τα Κοτύρωρα, Πρωτοψάλτης της Παναγίας της Καφατιανής της Κωνσταντινούπολης κι ιδρυτικό μέλος του Συλλόγου "Φίλων της Βυζαντινής Μουσικής".

Οι ιεροψάλτες Χαρίλαος Ψωμάδης από το Μπουλντζάκι και Ξενοφών Ακόγλου από τα Κοτύρωρα. Από τον Πόντο κι ο Θεόδωρος Θεοδοσόπουλος κι ο γιος του Χρυσάνθος, Πρωτοψάλτης του Αγ. Δημητρίου Θεσσαλονίκης, ο Κωνσταντίνος Γαϊτανίδης, από τη Σεβάστεια του Πόντου, Πρωτοψάλτης του Μητροπολιτικού Ναού Κιλίκις Πόντιος κι ο καλλιφώνος Πρωτοψάλτης Παναγιώτης Κομπανίδης του Αγ. Κωνσταντίνου Ομόνοιας. Κι άλλα πολλά, που αν ήθελε κάποιος να τους αναφέρει, θα έπρεπε να γεμίσει σελίδες πολλές.

Μια θαυμάσια προσφορά των Ποντίων στη Βυζαντινή Μουσική, που και σήμερα συνεχίζεται με τον ίδιο ζήλο και την ίδια αγάπη.

Είναι η Βυζαντινή Μουσική εθνική κληρονομιά που έχει ρίζες της τον Ελληνισμό και την Ορθοδοξία.

Η Βυζαντινή Μουσική αποτελεί το ξέσπασμα της ελληνικής ψυχής. Είναι απύγασμα

της ορθόδοξης χριστιανικής πίστης, η θρησκευτική μούσα, που συντροφεύει τον ελληνισμό στους θριάμβους και τις συμφορές.

Ανακουφίζει και γαληνεύει το σκλαβωμένο στην ύλη άνθρωπο και τον οδηγεί πέρα από τα γήινα.

Είναι η Βυζαντινή Μουσική ένα ανοιχτό δέντρο. Οι ρίζες αυτού του δένδρου ξεκινούν από τους αρχαίους ελληνικούς χρόνους. Ο όρος Βυζαντινή Μουσική φανερώνει ότι η μουσική αυτή είναι κληρονομιά στους νεότερους λαούς από το Βυζάντιο ή καλύτερα από την Ελληνική Ανατολή.

Ήταν το Βυζάντιο ο τόπος όπου δημιουργήθηκε κι αναπτύχθηκε. Για να φτάσει στη σημερινή της μορφή πέρασε από διάφορα στάδια. Στους τέσσερις πρώτους αιώνες του χριστιανισμού ήταν απλή μονόφωνη μελωδία. Μετά την ανεξαρτησία που κήρυξε ο Μ. Κωνσταντίνος αρχίζει κι η ανάπτυξη της.

Οι Πατέρες της Εκκλησίας κι άλλα εμπνευστές υμνογράφοι έθεσαν τα θεμέλια για την ανάπτυξη της Β.Μ.

Τον 7ο μ.Χ. αιώνα ο Ιωάννης Δαμασκηνός καθιερώνει τους οκτώ διαφορετικούς ήχους της Β.Μ.

Η προσφορά των Ποντίων στη Βυζαντινή Μουσική

Β.Μ. ακόμα περισσότερο. Μετά την πώση της Κωνσταντινούπολης ο ιερέας Βασίλειος κι οι Πόντιοι ιεροψάλτες Παναγιώτης Χαλάτζογλου κι ο μαθητής του Ιωάννης απλοποιούν τη γραφή της.

Το 1814 λύνεται το πρόβλημα της γραφής της Βυζαντινής Μουσικής με νέα σημεία γραφής "τους χαρακτήρες" που κάθε σημείο φανερώνει ένα φθόγγο.

Τέλος, το 1881 επιτροπή καθορίζει τα διαστήματά της και συγγράφει θεωρητικό για τη διδασκαλία της.

Σπουδαία προσφορά στην ανάπτυξη και διάδοση της Βυζαντινής Μουσικής είχε και το κομμάτι του Ανατολικού Ελληνισμού, ο Πόντος.

Υπήρχε εκεί μουσική παράδοση. Μεγάλη συμβολή στην όλη μουσική παιδεία είχαν τα φημισμένα Φροντιστήρια Τραπεζούντας κι Αργυρούπολης, ο ναός της Αγίας Σοφίας Τραπεζούντας κι οι Ξακουστές Μονές της Παναγίας Σουμελά, του Αγίου Γεωργίου Περιστερώτα, του Αγίου Ιωάννη του Βαζελώνα, της Παναγίας Γουμερά.

Η ποντιακή λύρα, το λαϊκό αυτό όργανο, που τόσο αγαπήθηκε δεν έμεινε μακριά από τη Β.Μ. Η λύρα παίζει τις βυζαντινές κλίμακες και ζωντανεύει ακριτικά τραγού-

Τον 12ο αιώνα συστηματικοποιείται η γραφή της

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

1. Ο Αε - Νικόλας χασέβ'

Σο Μαντρανόη της Γαλίας ο πόπα - Γεώργς , ο ποπάς τ' Αε Νικόλα, έσπαξεν το βούδ' ν ατ.

Ο Σιαχπεντέρτς ο γειτονάς ατ' εψαλάφεσεν πέντε οκάδες βερσεέν, αμάν ο ποπάς κ εδώνε ατόν.

Ο Σιαχπεντέρτς εκείνο την νύχταν, εφόρεσεν άσπρα καμισόβρακα, ετυλίγεν έναν άσπρον τζαρτζαφμ, επήρεν έναν χοντρόν στουράκ σο χερ' κι' επήγεν εκρύφτεν απέσ' σ' Αγεν Βήμαν.

Με τα χαράματα πάει ο ποπάς, ανοί' την εγκλησίας κ' εμπαιν' ς' σο Ιερόν. Ο Σιαχπεντέρτς, αλλάζ' την λαλίαν ατ' και κοιζί: "Γιατί ερνέθεσ να δης κρέας 'ς σον Σιαχπεντέρ, να φαζ' τα παιδιά τ' ε άνομε;" και κατηβάζ' έναν σταυρακεάν 'ς ση ράχαν και σ' σα κωλομέρα τ'.

Ρουζ εξ ο ποπά και τρέχ'.

Στην στράταν στεκ' εμπρά τ' η Κουστουλίνα η Βαρβάρα κι' ερωτά τον:

- Πάτερ, πάτερ πότε έχομε μήναν;

Ο ποπάς που να στέκ... Σίτα τρεχ' λείει ατέν:

- Ολαν, Αε Νικόλα κ... κρούει και χασέβ' κι' εσύ για τον μήνα ερωτάς...

- Ερθεν κ' έρθεν σ' οσπίτ' ν ατ' έστειλεν εκάν δέκα οκάδες κρέας ση Σιαχπαντέρ... χωρίς παραδες.

Η ΜΑΤΣΟΥΚΑΤΣΑ 'Ο ΣΟ ΚΡΕΝΙΝ

2. Ντ' απομένε, σύρομ' ατά α κειν' τον σκύλον

Ο Γιουσούφς, ασ' ση Μακλέλ (Τζίτε) έναν καιρόν εποίενε ταμερτζιλούχ ση Βαρτάντων (Χαβίανα). Εγούρειπεν το τεζκαχώπον απ' απέσ' σ' έναν μαντρίν κι' εδύλευεν. Σο γιαν τη μαντρή πα εκάθουοντον είνας γυνάικα με την νύφεν ατς και τα παιδιά του. Εναν ημέραν η πεθερά λείει στην νύφεν ατς:

- Νύφε, οσήμερον εμπονέστα είν'. Ποίσον ένα - δύο φουστούρτα κι' ένα - δύο λαβάδα, για λαλάγκας να τρώνε τα παιδιά και εμεις.

- Κυρά, λείει η νύφε Πα την πεθεράν ατς, ατά ντολες πολλά, πολλά είν. Τσι θα τρώει ατά; Θ' απομένε και θα χάνονταν. Κρίμαν' κι' εν;

- Καρ' αν απομένε νέκουτζη, δίγομ' ατά εκείνον τον σκύλον και τρώει ατά. (εννοούσε τον Τούρκο τον Γιουσούφ).

Ταπαδεμέρ' την ημέραν ο Γιουσούφ σύναυγα - σύναυγα εταένεφεν' ς στην πόρταν:

- Κύρβα, λείει την γραίαν, για τον σκύλον ντο επέμμαν δος με ας τρώγ' ατά.

ΛΕΞΙΟΛΟΓΙΟ

- σελάχια = όπλα
- σερασκέρτς = αρχιστράτηγος
- σεφέρ = στρατιώτης
- σεφέριν = πόλεμος
- σουμά = πλησίον
- σουκ = σήκω
- σους = σώπα
- σπάζνε = σφάζουν
- στεν = στήνει
- στολιέται = στολίζεται
- στουδ = κόκκαλο
- στουράκ = ραβδί
- στρατή = δρόμος
- στραφτάρας = λαμπερές

Το νέο Δ.Σ. της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας

Στην Εύξεινο Λέσχη Βέροιας συνήλθαν οι εννέα εκλεγέντες από τις αρχαιρεσίες που έγιναν στις 28 Ιανουαρίου και μετά από την προβλεπόμενη καταστατική διαδικασία συγκροτήθηκαν σε Σώμα ως εξής:

Πρόεδρος: Μιχαηλίδης Ιωάννης του Γεωργίου

Α' Αντιπρόεδρος: Ορφανίδης Αριστοτέλης

Β' Αντιπρόεδρος: Ζευγαρόπουλος Λάζαρος

Γενικός Γραμματέας: Γερασιμίδης Μιχαήλ

Ταμίας: Σοφιανίδης Σάββας

Έφορος Δημ. Σχέσεων: Ιακωβίδης Νικόλαος

Έφορος Κιν. & Ακιν. Περιουσίας: Ορφανίδης Σταύρος

Μέλος: Καλατής Κων/νος

Μέλος: Σιδηρόπουλος Λάζαρος

Σημ. "Αργοναύτης": Συγχαίρουμε τα νέα μέλη του Δ.Σ. της ΕΛΒ. Ευχόμαστε στους αγαπητούς συμπατριώτες ακόμα μία νέα καρποφόρα θητεία.

Με επιτυχία πραγματοποιήθηκε η Γ.Σ. της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας

Την Κυριακή 28 Ιανουαρίου 2001, πραγματοποιήθηκε σε ευχάριστο και δημιουργικό κλίμα η τακτική Γ.Σ. της Ε.Λ.Β. με τα εξής θέματα:

- Απολογισμός έργου του απερχόμενου Δ. Συμβουλίου (1999-2000) από τον πρόεδρο κ. Γιάννη Μιχαηλίδη.
- Απολογισμός τμήματος Νέων από τον εκπρόσωπό τους.
- Οικονομικός απολογισμός από τον ταμία - έκθεση ελεγκτικής επιτροπής.
- Διεγκρινιστικές ερωτήσεις.
- Εγκριση απολογισμού διαχείρισης και πεπραγμένων, απαλλαγής ευθυνών.
- Προτάσεις απερχόμενου Δ. Συμβουλίου και του τμήματος Νέων προς τη Γενική Συνέλευση για ψήφιση.
- Προτάσεις των μελών της Ευξείνου Λέσχης.
- Εκλογές για την ανάδειξη νέου Δ. Συμβουλίου και Ελεγκτικής Επιτροπής.

Είναι βέβαιο ότι το νέο Δ.Σ. που προέκυψε από τις αρχαιρεσίες της 18ης Ιανουαρίου, θα έχει μια δημιουργική παρουσία όπως και το προηγούμενο.

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

- Αφέντρια ελέινες: όλα τα σεραία τα μα είναι.
Η αφέντρα (αφέντισσα, κυρία) έλεγε: όλα τα παλάτια είναι δικά μου - Για όποιον λείει πως τα έχει και παραέχει και πως όλα είναι δικά του.
- Α στην τεμπελιάν άτου, το σκυλίν: τή λαλεί.
Από την τεμπελιά του, λείει (ονομάζει) το σκυλί: μπάρμπα - Λέγεται ακριβώς για τους τεμπέληδες, που υποχρεώνονται και στον πιο τιποτένιο, γίνονται κατώτεροι κι' απ' αυτόν.
- Αύγουστος γαστρώνει, κι ο Σταυρίτα γεννά.
Ο Αύγουστος γκαστρώνει και ο Σεπτέμβης γεννάει. Αύγουστο, όταν πια άρχιζαν τα κρύα και οι ακαταστασίες του καιρού, εύκολα κανείς από απροσεξία μπορούσε να προσβληθεί και το Σεπτέμβρη να αρρωστήσει.
- Α σο κιφάλιν άτου μεγάλα δουλειές φτάει.
Απ' το κεφάλι του πιο μεγάλες δουλειές κάνει - Για όποιον πιάνεται σε δουλειές δυσανάλογες με δυνάμεις του, με το μυαλό του.
- Αντρας άψιμο, παιδιά παιδεψες.
Ο άντρας φωτιά, τα παιδιά παιδεμός. - Λέγεται από τις γυναίκες (συζύγους) και τις μανάδες. Οι πρώτες για τους άντρες τους, οι δεύτερες για τα παιδιά τους. Όλες, για τις απαιτήσεις που έχουν άντρες και παιδιά και για τη σκληριά που επιβάλλουν τα πάντα.

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός

Τηλ. (0331) 28.356 - Βέροια - ΤΚ 59100

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗΣ

Οικονομολόγος - Συγγραφέας

Θουκυδίδη 2 - Τηλ. (0331) 25.282

Βέροια (ΤΚ 59100)

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός

Τηλ. (0331) 28.356 - Βέροια - ΤΚ 59100

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

2.000 δρχ.

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΑΦΟΙ ΠΑΤΣΙΚΑ Ε.Ε.

BENIZELΟΥ 10 - ΤΗΛ. (0331) 66.913 - 61.160

FAX (0331) 66.979

Ένα δημοσίευμα με διαχρονικότητα

ΤΟ ΜΕΓΑΛΕΙΟΝ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ*

Του Επισκόπου Αυγουστίνου Καντιώτη

*Επί των ποταμών Βαβυλώνας εκεί εκαθίσασαν και εκλαύσαμεν εν τω μνησθήναι ημάς της Σιών (Ψαλμ. 136,1)

Η αδελφότης των Ποντίων εν τω ναύ τούτω τελεί σήμερον ιερόν μνημόσυνο των υπέρ πίστεως και πατρίδος σφαγιασθέντων Ποντίων κατά την μικρασιατικήν καταστροφήν.

Τί είπωμεν και τί λαλήσωμεν; Υπήρξε τόσον το μέγεθος της καταστροφής, ώστε η ανάνησις των ημερών εκείνων φέρει δάκρυα εις τους οφθαλμούς. Ο Πόντος υπήρξεν ένδοξος περιοχή της τέως Βυζαντινής αυτοκρατορίας και οι κάτοικοι αυτής είκον την ελληνικήν καταγωγήν από των ομηρικών χρόνων. Ο Φαλμερούερ, φανατικός εχθρός του ελληνισμού, πολλών πληθυσμών της Ελλάδος την ελληνικότητα ημφεσβήτησεν, αλλά κατά του Πόντου δεν ηδυνήθη να είπη τι, διότι η γλώσσα που λαλούν οι Πόντιοι διασώζει λέξεις ομηρικές. Ως δεικνύει δε η προς Γαλάτας επιστολή του κορυφαίου αποστόλου Παύλου, οι Πόντιοι εγένοντο χριστιανοί κατά τους αποστολικούς χρόνους και διεκρήθησαν δια την πίστιν, την αγάπην και την αφοσίωσιν εις τον Χριστόν.

Δεν είναι μικρός ο αριθμός των μαρτύρων ανδρών και γυναικών εκ Πόντου οι οποίοι έχυσαν το αίμα των υπέρ Χριστού. Μνημεία αυτών, ως ναοί και ιεραί μοναί, εκ των οποίων πασίγνωστος η ι. Μονή Παναγίας Σουμελά, και τώρα ακόμη διαλαλούν την δόξαν του εκλεκτού αυτού τμήματος του ελληνισμού. Σήμερον εκ του ενός εκατομμυρίου και πλέον Ελλήνων του Πόντου δεν υπάρχουν εκεί παρά ελάχιστα, οι οποίοι λόγω του εχθρικού περιβάλλοντος, δεν τολμούν και αυτοί να εκδηλώσουν την πίστιν των, και ονομάζονται κρυπτοχριστιανοί.

Συγκινητική υπήρξεν η άφιξις εις την μητέραν Ελλάδα των χιλιάδων ποντίων. Ημην μικρόν παιδίον ότε το πλοίον που μετέφερε τους πρόσφυγας εκ του Πόντου έφθασεν εις τον λιμένα του νήσου Πάρου.

Απεβιβάζοντο από τα λάμβους φέροντες μαζί των τας ιερές εικόνας, πίπτοντες και ασπαζόμενοι την γην της Ελλάδος και κλαίοντες.

Οι περισσότεροι δε εξ αυτών εγκα-

τεστάθησαν εις την Μακεδονίαν μας και με την εργατικότητά των έδωκαν νέαν πνοήν εις την δεινώς δοκιμασθείσαν πατρίδα.

Συνετέλεσαν, μαζί με τους άλλους εκ της Μ. Ασίας πρόσφυγας, ν' αποκτήσει η Ελλάς εθνικήν ομοιογένειαν και εθνολογικώς να γίνει ένα από τα αμιγέστερα κράτη του πλανήτου μας.

Οι πόντιοι πρόσφυγες έδωκαν το παρών εις όλους τους τομείς δραστηριότητος, στρατευθέντες δε κατά το 1940 έλαβον μέρος εις όλας τας μάχας επί του ηπειρωτικού εδάφους.

Ο υποφαινόμενος υπήρξε πάντοτε θαυμαστής του γένους των Ποντίων, εκήρυξα και έγραψα πολλά υπέρ αυτών, ώστε τινές να με θεωρούν Πόντιον.

Επειδή λοιπόν οι Πόντιοι γνωρίζουν πόσον τον αγαπώ, ας επιτραπεί εις εμέ τον γέροντα επίσκοπον, ο οποίος επί μίαν 25ετίαν ποιώ την ακριτικήν αυτήν περιοχήν, να προσθέσω ολίγα τινά ακόμη. Μίαν σύστασιν ζωηράν έχω να κάνω. Και η σύστασις μου είναι, να μην λησμονήσουν ποτέ την ένδοξον καταγωγήν των και να μιμνώνται τας αρετάς των προγόνων των. Δεν αρκεί μόνον να λέγονται Πόντιοι, πρέπει και να ζουν ως οι Πόντιοι πρόγονοί των. Εις την χώραν του Πόντου, ως λέγουν περιηγηταί, δεν ηκούετο βλασφημία των θείων.

***Ομιλία κατά το μνημόσυνο το τελεσθέν την 24-1-1993 εις τον ι. Ναόν Αγίου Στεφάνου Πτολεμαϊδος υπό Ποντίων Σουρμενιτών επί τη 70η επετείω από της μικρασιατικής καταστροφής.**

Η κοπή πίτας της Ενωσης Ποντίων Πιερίας

Την καθιερωμένη της βασιλόπιτα έκοψε την περασμένη Κυριακή 28 Ιανουαρίου η Ενωση Ποντίων Πιερίας στο πολιτιστικό - πνευματικό της κέντρο. Στην κοπή παραβρέθηκαν ο Δήμαρχος Κατερίνης Γιάννης Αμοιρίδης, οι βουλευτές Μαρ. Αρσένη και Γιώρ. Κωνσταντόπουλος, ο Αντινομάρχης Πιερίας Νίκ. Πίτσιος, ο δημοτικός σύμβουλος Νίκ. Παπαδόπουλος καθώς και πλήθος μελών και φίλων της Ενωσης Ποντίων.

Ο Πρόεδρος της Ενωσης Ποντίων Πιερίας και Αντιδήμαρχος Κατερίνης Κώστας Παπουτοΐδης αφού ευχαρίστησε τους παρευρισκόμενους αναφέρθηκε στο έργο αλλά και στις δραστηριότητες που ανέπτυξε η Ενωση τη χρονιά που μας πέρασε.

Παράλληλα παρουσίασε την έκθεση Δραστηριοτήτων της Ενωσης Ποντίων Πιερίας.

Η αέναη εθνική ενότητα

Είναι πια γνωστό και στην τέταρτη γενιά, από τον ξεριζωμό, ότι και οι Έλληνες του Πόντου αποτελούν, με τη ζωή και τις παραδόσεις τους, με την παρουσία και τις θυσίες τους, με την προσφορά και τον πολιτισμό τους, με την ιστορία και την γλώσσα τους, με τα ήθη και τα έθιμά τους, με τη δημοτική ποίηση και την ψυχοσύνθεσή τους, κλασσικό παράδειγμα και φαινόμενο εθνικής ενότητας του αεναού Ελληνισμού.

Αυτό μαρτυρούν τα ιστορικά γεγονότα, που αναδύονται από την εποχή της μυθολογίας και του Φρίξου ως την Αργοναυτική εκστρατεία και τη δημιουργία αποικιών της Ιωνίας στα παράλια του Πόντου, όπως μας τις παραδίδει ο Ξενοφών στην "Κύρου Ανάβαση" (Δ', ζ' 13-27 η', 22-28).

Από την εποχή του Μ. Αλεξάνδρου ως τον τελευταίο βασιλιά του Πόντου το διάστημα Μιθριδάτη τον ΣΤ' τον Ευπάτορα (120-63π.Χ.) επί των ημερών του οποίου ο εξελληνισμός του Πόντου προχώρησε με ταχύ ρυθμό με κύρια χαρακτηριστικά τη γλώσσα και την παράδοση, την ελληνική εθνική συνείδηση και την αγέρωχη αντίδραση ενάντια στη Ρωμαϊκή επιδρομή, που ακολούθησε.

Από τον Γαλατικό Πόντο (τον Ελληνόποντο) ως τον Πολεμνιακό, με πρωτεύουσες την Αμάσεια και τη Νεοκασάρεια και ως τη Σεβάστεια, από το θέμα της Κολωνίας ως το θέμα της Χαλδίας, με έδρες τη Νικόπολη και την Τραπεζούντα, με την ευρεία διοικητική αυτονομία και από την εποχή της εμφάνισης των Σελτζούκων και τους νικηφόρους αγώνες του μάρτυρα Θεόδωρου Γαβρά εναντίον των Τούρκων, ως και την πτώση της Τραπεζούντας (1461).

Από τα μαύρα χρόνια της σκλαβιάς ως την Ανταλλαγή, χρόνια γεμάτα αγώνες και αγωνία, περιπέτειες και μαρτύρια, φυλακίσεις και εξορίες, πορείες θανάτου και κρεμάλες, πείνα και εξευτελισμό, ανθελληνικό και αντιορθόδοξο μίσος, τραγική και απάνθρωπη αυτοκτονία με την απίστευτη αδιαφορία χριστιανικών κρατών.

Χρόνια χαρακτηριστικών αγώνων και θυσιών, αγάπης στα γράμματα και εμμογής στα πατροπαράδοτα, δημιουργικής παρουσίας και ανεξήγητης ζωτικότητας, χρόνια αξιόλογης εθνικής και πνευματικής προσφοράς ιστορικών μοναστηριών του Πόντου (Σουμελά, Βαζελών, περιστερεώτος, Γουμερά κ.α.).

Αναμφίβολα από αρχαιότατων χρόνων μέχρι που εκχριστιανίστηκε ο Πόντος και από τα χρόνια του Βυζαντίου ως την πτώση του και από την επανάσταση του 1821 ως το Μακεδονικό Άγώνα και τους απελευθερωτικούς 1912-13 και τέλος από τον αμυντικό πόλεμο 1940-41 ως και τον εμφύλιο σπαραγμό η παρουσία και η προσφορά των Ποντίων, η ζωή και η νοστροπία τους, ο χαρακτήρας και η πολιτιστική τους ταυτότητα μοσχοβολούν Ελλάδα και μόνο Ελλάδα σε μία ατέρμονη εθνική έξαρση και ενότητα.

Μας ήθελαν μερικοί και μας θέλουν ελάχιστοι μύωπες και αγράμματοι σαν μειονότητα.

Εκας οι βέβηλοι και ανιστόρητοι.

Είμασταν και θα παραμείνουμε ΤΡΑΝΤΕΜΕΝΟΙ.

Π.Γ.Τ.

Η ΚΟΥΖΙΝΑ

1. "Δαμέσα": Ανοίγουν από ζυμάρι φύλλα απλώνουν πάνω σ' αυτά βρασμένα και στραγγισμένα διάφορα χορταρικά (ακόμη και πατάτες και διάσμοι) με τσιγαρισμένο λάδι και κρεμμύδι ή βούτυρο και τα ψήνουν πάνω "ς σο σάτς". Το "σάτς" είναι ένα κομμάτι λαμαρίνα που το τοποθετούν σε τζάκι με ξύλα ή αναμμένα κάρβουνα (Μπουγά Μαντέν).

2. "Μηλόπιτα": Από καλό αλεύρι ζυμάρι (ανανίβαστο) και από μήλα καθαρισμένα και αλεσμένα, με ζάχαρη και κανέλα. Το φύλλα του ζυμαριού αφού τα σλοιψούν και τα στρογγυλεύσουν τα ψήνουν στο φούρνο μέσα σε ταψί.

3. "Περασκιά": Από καλό και καθαρό σιταρίσιο αλεύρι κάνουν ζυμάρι, ανοίγουν μικρά κομμάτια ζυμαριού και αφού βάζουν μέσα θριμματισμένο τυρί ή βρασμένη πατάτα (λυωμένη) ή και κιμά, στρογγυλεύουν τα κομμάτια σε σχήμα βάρκας και τα τσιγαρίζουν με λάδι και κρεμμύδι και το ψήνουν στο τηγάνι. Κομιά φορά και με βούτυρο.

4. "Πεινερλί": Από ζυμάρι με κασέρι και βούτυρο ή κιμά ή αυγά σπασμένα και βούτυρο.

5. "Φετήρα": (πίτες) από ανανίβαστο ζυμάρι ανοίγουν φύλλα (γιουχάδας) σε ρολό με κρεμμύδι και πιπέρι ("σοχούμι") που τα έψηναν σε "σάτς". Πολλές φορές έβαζαν στους γιουβλάδες και "τιναχτά" φασόλια με ψιλοκομμένο ωμό κρεμμύδι.

Το δράμα της κόρης του Δαβίδ Μεγαλοκομνηνού

ANNA KOMNINΗ

Η μαρτυρική πριγκίπισσα της Τραπεζούντας

Μια ιδιαίτερα ξεχωριστή θέση κατέχει ανάμεσα στις μεγάλες φυσιογνωμίες της αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας, η Άννα η Κομνηνή η κόρη του τελευταίου αυτοκράτορα της Τραπεζούντας Δαβίδ του Μεγαλοκομνηνού (1458-1461).

Σαν πραγματική Ελληνίδα, κράτησε ψηλά τη σημαία της εθνικότητας, της πίστης και της καταγωγής της με αποτέλεσμα να καταστεί ένα σύμβολο για τον πόντιο ελληνισμό.

Παράλληλα δε, η δραματική της ιστορία, κάλλιστα θα μπορούσε να αποτελέσει ένα χαρακτηριστικό και εύγλωττο παράδειγμα της ελληνικής δύναμης που είναι πραγματικά ακατάλυτη.

Όταν η αυτοκρατορική οικογένεια της Τραπεζούντας αιχμαλωτίστηκε από τους Τούρκους απαχθείσα η Άννα, κλείστηκε στο χαρέμι του σουλτάνου Μωάμεθ του Πορθητή, ο οποίος αδιαφορώντας για τις διαμαρτυρίες της, την πρόσφερε ως σύζυγο στον ιδιαίτερο χότζα του. Αμέσως όμως ο χότζας αυτό την έδωξε, γιατί η Άννα δεν δεχόταν να ασπαστεί τον ισλαμισμό, όπως δεν δεχόταν και τον χότζα ως σύζυγό της.

Ο Μωάμεθ, μην πιστεύοντας στην στάση της Άννας, αναγκάστηκε να απελευθερώσει.

Απαλαχθείσα δε η Άννα από τα δεσμά της, εγκαταστά-

θηκε σε τοποθεσία που βρισκόταν περί τις τρεις ώρες μακριά από την Τραπεζούντα στο προάστιό της το γνωστό ως Σαγγαρίν.

Φυσικά οι Τούρκοι συνέχισαν και εκεί να την ενοχλούν, οπότε η Άννα αναγκάστηκε να καταφύγει στα δάση του Χαμσί Κιόι που βρισκόταν γύρω στις δέκα ώρες νότια της Τραπεζούντας. Εκεί δε, σε μια τοποθεσία, που έμοιαζε με φωλιά αετών, έχτισε τη νέα της κατοικία.

Φυσικά και πάλι οι κατακτητές δεν την άφησαν και εδώ ήσυχη και επιδίωκαν με κάθε τρόπο να την εξαναγκάσουν να απαρνηθεί την πίστη της και να γίνει μωαμεθανή.

Το μόνο που απέμεινε στη μαρτυρική αυτή Ελληνίδα πριγκίπισσα ήταν να συγκεντρώσει τους ελάχιστους οπαδούς της και να αναχωρήσει προς το Κολάι Ντάγ, όπου και εγκαταστάθηκε στα φαράγγια της Μούζαινας. Εκεί, σε μια απόκρημη τοποθεσία δημιούργησε τη νέα της κατοικία όπου και έζησε ως το τέλος της ζωής της.

Μάλιστα, μέχρι το 1992 υπήρχε μια επιγραφή, εκθαρμνική βέβαια από τον καιρό που βρισκόταν στον τοίχο της Αγίας Τράπεζας, όπου μπορούσε να διαβάσει κανείς τα ακόλουθα: "Οράς το δείγμα του θεάρεστου βίου και της ακραιφνούς πίστης... Η Άννα η Δαβίδ... αμαρτωλών λύττρον και βροτών σωτηρίαν..."

Ονομαστά μνημεία του Πόντου

ΑΓΙΑ ANNA ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑΣ

"Η Αγία Άννα" Τραπεζούντας ήταν ένας από τους αρχαιότερους και ωραιότερους ναούς της πρωτεύουσας των Μεγαλοκομνηνών.

Ήταν χτισμένος έξω από τα τείχη της πόλης και ΒΑ από αυτά προς την ενορία του Αγίου Βασιλείου σ' έναν στενό δρόμο που αποτελούσε παρακαμπτήριο κεντρικού δρόμου που οδηγούσε από το Ουζούνσοκάκ στο κέντρο της ενορίας και στη συνέχεια στην αγορά.

Ονομαστές τοιχογραφίες κοσμούσαν το εσωτερικό του ναού και ένα μέρος από το εξωτερικό του, πολλές από τις οποίες σώζονταν μέχρι τις μέρες του ξεριζωμού.

Ο ναός είχε σχήμα ορθογώνιου μήκους 8,94 μ. και πλάτους 6,90 μ. κατέληγε δε σε τρεις ημικυλινδρικές αψίδες εσωτερικά και εξωτερικά.

Ήταν χωρισμένος από δύο κιονοστοιχίες σε τρία θολωτά κλίτη εκ των οποίων το κεντρικό είχε ύψος διπλάσιο από τα δύο πλάγια κλίτη, κάτι δηλαδή που δεν ήταν συνηθισμένο σε ναούς μεταγενέστερους αυτού του τύπου.

Ο ναός είχε από αυτόν τον κρύπτη η οποία άλλοτε είχε κλειστεί και ανοίχτηκε το 1910, μέσα μ' αυτή δε, βρέθηκαν τάφοι αξιωματούχων της εκκλησίας και του κράτους.

Ο ναός πιθανόν να χτίστηκε μεταξύ του 6ου και 7ου αιώνα, και ανακαινίστηκε όπως ανέφερε μια επιγραφή που σωζόταν μέχρι τον ξεριζωμό στα 884-85 από τον αυτοκράτορα Βασίλειο τον Μακεδόνα.

Στην δεξιά πλευρά του ναού ήταν η τοιχογραφία "Ο ασπασμός Ιωακείμ και Άννης" ενώ στην δεξιά πλευρά υπήρχε η τοιχογραφία "της Αγίας Άννης της Γαλακτοτροφούσης".

Πάνω από το άνοιγμα της αψίδας υπήρχε τοιχογραφία

που παρίστανε "Την κοίμηση των Αγίων και Δικαίων Ιωακείμ και Άννας".

Φυσικά υπήρχαν και άλλες αξιόλογες τοιχογραφίες που από τον καιρό όμως εξαφανίστηκαν.

Ο ναός φαίνεται ότι είχε και νάρθηκα που χτίστηκε πάνω σε θεμέλια ειδωλολατρικού ναού.

Κατά την εποχή των αυτοκρατόρων της Τραπεζούντας χρησιμοποιούταν ως κοιμητήριο.

"Το χουλέν το ψωμίν"

Στα χωριά του Πόντου, παρ' όλη τη φτώχεια που τάδερνε, επικρατούσαν ορισμένες συνήθειες, που έδειχναν την απλοχεριά και τη φιλοξενία των κατοίκων.

Μια απ' αυτές ήταν και η συνήθεια μοιράσματος ζεστού ψωμιού (χουλέν ψωμίν).

Σε κάθε μαχαλά υπήρχε ένας και μοναδικός φούρνος που έπαιρνε 20-26 ψωμιά μιάμισης οκάς.

Συνήθως ζύμωναν τρεις - τέσσερις και περισσότερες οικογένειες ή μια πίσω από την άλλη, μια και άναψε ο φούρνος και όλος ο τόπος μοσχοβολούσε ζεστό ψωμί.

Μα κανένα σπίτι δεν έμνηστε χωρίς να δοκιμάσει το ζεστό ψωμί. Τρία και τέσσερα ψωμιά μοίραζαν, από ένα κομμάτι σε κάθε σπίτι του μαχαλά.

Εκτός απ' αυτό υπήρχε και το καθορισμένο έθιμο για τους συγγενείς και τις πολύ κοντινές φιλικές οικογένειες στο χωριό.

Τα μεταλλεία του Πόντου

Από όλους τους Έλληνες του Πόντου, περισσότερη ησυχία είχαν οι κάτοικοι των μεταλλοφόρων περιφερειών.

Ο Πόντος κατεχοχόν ορεινός, είχε μεταλλεία αργύρου, χαλκού και άλλων μετάλλων, που από τους αρχαιότερους χρόνους αποτελούσαν τον κυριότερο πόρο των κατοίκων.

Οι κατακτητές Τούρκοι αναγκάστηκαν να χρησιμοποιούν τους Έλληνες στην εκμετάλλευση, γιατί οι ίδιοι ήταν ανίκανοι, όχι μόνον να γνωρίσουν τα μεγαλοφόρα στρώματα, αλλά και να εξορύξουν τα μέταλλα, πολύ δε περισσότερο να τα χωνέψουν στον κίβανο και να καθαρίσουν τα κράματα.

Η ανάγκη αυτή τους έκανε, όχι μόνον να μην ενοχλούν τους μεταλλουργούς, αλλά και να τους δίνουν προνόμιο, για να τους κάνουν προθυμότερους στο βαρύ επίμοχθο και επικίνδυνο έργο τους.

Τέτοιες μεταλλοφόρες περιοχές υπήρχαν και σε άλλα μέρη του Πόντου, προπάντων, όμως στην επαρχία Χαλδίας, η οποία ήταν ανέκαθεν περιφέρεια για τα ορυχεία αργύρου.

Στην επαρχία αυτή έκαναν πολλούς αγώνες εναντίον των Τουρκομάνω οι Κομνηνοί της Τραπεζούντας.

Κατακτήθηκε από τους Τούρκους στις αρχές του 15ου αιώνα και ο ελληνικός πληθυσμός της ελαττώθηκε.

Αποτέλεσμα ήταν να χαλαρώσουν και οι μεταλλουργικές εργασίες στην περιοχή Χαλδίας.

Από τη στιγμή που οι Τούρκοι κατάλαβαν τη σπουδαιότητα των μεταλλείων και αποφάσισαν να φέρονται καλά στους μεταλλουργούς, για το δικό τους συμφέρον, βέβαια, άρχισαν και πάλι από τον 16ο αιώνα να δίνουν προνόμια στους μεταλλουργούς και οι μεταλλουργικές εργασίες άρχισαν να αναπτύσσονται. Από τότε άρχισαν να καταφεύγουν στη Χαλδία όλοι οι κατατρεγμένοι από τους Τούρκους.

Οι μεταλλουργοί, που λέγονταν μπειλικτοήδες, είχαν επικεφαλής τους, τους αρχιμεταλλουργούς, που λέγονταν ουστάμπασηδες.

Εξαιτίας της Χαλδίας, απέκτησε προνόμια και η γειτονική επαρχία της Ματσούκας, γιατί οι Ματσουκαίοι έφεραν στα μεταλλεία την απαραίτητη για την λειτουργία τους ξυλεία.

Κέντρο των μεταλλουργικών εργασιών ήταν η πόλη Γκιουμουσχανέ, η οποία κατά μετάφραση του τουρκικού της ονόματος, ονομάστηκε το 19ο αιώνα από τους Λόγιους Αργυρούπολις.

Το επικρατέστερο, όμως, ανέκαθεν όνομά της ήταν Καν, από τον Κάνιν.

Η Αργυρούπολη έγινε η μεγαλύτερη πόλη του Πόντου, με 30 χιλιάδες κατοίκους.

Οι κάτοικοί της ήταν πολύ πλούσιοι και ξόδευαν πολλά για τις εθνικές ανάγκες.

Στ' αδέρφια, στα παιδιά που αποτελούσαν ξεχωριστή οικογένεια, έστελναν ολόκληρο ψωμί. Η ποσότητα του ζεστού ψωμιού που έστελναν στις συγγενικές και φιλικές οικογένειες έδειχνε το βαθμό συγγενείας και φιλικών δεσμών ανάμεσά τους.

Συνέπεφτε να μαλώσουν αναμεταξύ τους οι συγγενικές και φιλικές οικογένειες.

Όμως το ζεστό ψωμί δεν το σταματούσαν, εξακολουθούσαν να το στέλνουν. Και όταν συνέβαινε να το σταματήσουν, τότε οι σχέσεις τους ήταν πολύ τεταμένες.

Το ζεστό ψωμί το πήγαιναν πρόθυμα τα μικρά παιδιά της οικογένειας στο φιλικό σπίτι, όπου τα φίλευαν και τα κερνούσαν.

Για τα μικρά παιδιά της οικογένειας και των στενών συγγενικών και φιλικών οικογενειών, όσοι ζύμωναν έφτιαχναν μικρούτσικα ψωμάκια με αυγό μέσα και τα δώριζαν.

Η χάρη των παιδιών ήταν πολύ μεγάλη. Ολη μέρα κρατούσαν το "κολόθ" στο χέρι και μόνο το βράδι το σπάνανε. Βγάζανε το αυτό και τόνωναν μαζί με τους φίλους τους.

Αριστείδης Ιωαννίδης

Τα Φώτα

Της κ. Ελένης Νικ. Πιπερίδου - Λαφαζάνη

Άλλος λός, έτον εκείνο η ημέρα! Να λέατο καλά Πα κ' εγροικώ... Εσχωρέστε μεν...
Κι ξέρω αν εμέν εφάνθεν με αέτς για αν έτον για όλον τον κόσμον!
Η ώρα έντεκα κες' υστερνα ασ' στην εκκλησίαν, ανθρώπ' τη Βέροιας έστεκαν ολόερα
'ς σο ποτάμ'.

Άλλ' απάν 'ς σο ρακάν, άλλ' αφκά ς' σο πεύκα, ς' σο γιοφύρ, ς' σ' αυλία, αδά κι ακεί,
Ζερβά δεξά και άλλ' χαμελά 'ς ση ρίζαν τη νερού...

Και κείνο εμπρια μουν λες και εκαλάτισευν!

Έτρεχεν πολλά πολλά "ς σον τόπον" και έχτιζεν έναν λιμνίν. Εδούνε μας ζωήν ασ' ση
ζωήν εθε...

Δύο άσπρα παπία εγλοίαζαν εκεί απανκός και τα πογιαδες και τα ισκιάδες χειμω-
γκονί εκεί απός 'ς Σα νερά, γλυκέα και ανοιχτά...

Ισκιάδες ασ' σο πλάτανα, ασ' σο γιοφύρ, ασ' ανθρώπ' ς κι ασ' σ' έναν δύο λιβόπα που
άμον γουνταχι ζωνάρ επετυλίγαν 'ς σον ουρανόν.

Πανηγυρτοήδες επούλναν ς' σο καλαθόπα κόκκινα μηλόπα και κοκκοράκια! Χρυσά
φούσκακ δεμένα 'ς σο ροφιθ έβγαϊναν υψηλά! Κρέατα φεμένα εσκουνοτούλιζαν! Μωρά
ερώταναν "τίτε;" και άλογα με τα ζήνσια 'ς ση γούλαν εσκούσαν 'ς την αέραν και εχλι-
μίντριζαν!

Κ' έναν ήσυχον, άσπρον, χαμελόν αλογόπον πλαν και κα, εκοβάλεσαν και το πουλα-
ρόπον ατ' 'ς σ' από τον εξεργον. Έναν πουλαρόπον μαύρον πίσσαν, μικρίκον που ονταν
έφευσαν, κ' έσωζεν να κρούει τον ανήφορον, το γιαβρόπα μ'...

Η γλώσσα μ' πιάσκειται κι ο νους μ' κει κόφτ', και τα λόγια μ' χάνω, κι ατά Πα ντ' εξέ-
ρω ανασπάλλω όντες ελέπω ασίκα θάματα.

Και κάθεν κες' τοιπ χαμελά, σύρριζα 'ς σο ποτάμ, πέντ' εξ νοματί, έτριμοι να ρούζνε
απές, με τ' έναν λωμόπον, έτρεχαν απάν αφκά για να χυολίνταν.

Κι αναχάπαρα ερούξεν έναν δρίσαν και ετύλτσε μας όλτσ... εθαρρείς και θα ίνουτον
κάποιον θάμαν.

Ολίγον άμον εστεναχορεύαμε! Κ' ελέπαμε άλλο ο εις, τον άλλον και εκόψαμε και
την καλατοήν. Αμά ενεμέναμε εκαικά αμετανόητοι το θάμαν, τον Χριστόν, το φως γιατί
εξέραμε πως κάποτε θα έρται...

Κι τότε ο νους μ' άμον κλέφτες, ένοιξεν την πόρταν κ' εφέκεν, κ' έφειεν μακρά...
πολλά μακρά! Εκλώστην οπίσ' πολλά χρόνια, εκεί 'ς ση φωλέα μ' ς' σο πατρικόν τ' ο-
σπίτ μ'. Και εθυμέθα τον πάπα μ' άμον ντο εν 'ς ση φωτογραφίαν.

Απέσ' ς' σο ίδιον το ποτάμ, καθάλαν 'ς σο Ντορήν εμούν! Νέικον παλληκάρ, με τ' ά-
σπρον χιόν το καμίες - το πλυμένον ασ' σο δουλεμένα και άξια χερόπα τη μάνας μ' -
και με τ' άσπρα τα γιοκάδες ανοιχτά άμον φτερωτός άγγελος ς' Σα 1945 τη χρονίας.

Εθυμέθα τον πάπα μ' που όλ' είχαν να λεν για την παλληκαροσύνιαν ν' ατ, την καλο-
σύνιαν, τα χορόντας και τα πολλά δουλέματα τ'...

Να ζει ατός που εξέγκεν 'ς σο μείντάν τη φωτογραφίαν και την "κάμεραν" τ' οσκηρι-
νόν... κι ανθρώπ' άλλο κι αποθάνε!

Είδα κ' έπαθα να συμμαζεύατον... τον άχρηστον το νου μ' και να έρχουμαι 'ς Σα συ-
γκαλά μ'. Η χαρά και ο πόνον εταράγαν απεί μ' αμά έπρεπεν να τερώνο ίνεται και ο-
λόερα μ'.

Κι αχά, η δεισα εσκώθεν. Είδαμε τ' έναν τ' άλλο και εχάραμε. Εξέβεν ο ήλιον, έφε-
ξεν, και χαρά και φως εκσθεν ς' ση γην!

Εντώκαν 'ς σ' ωπία μουν ψαλμωίδας και εγροίξαμε πως εσκιέρταν ο Δεσπότς, οι πο-
πάδες, οι φαλάδες οι στραπιώτ' οι αρχόντ' τη πολιτείας εμου και πολλά πολλά κό-
σμος. Είδαματ'ς πως εδέβαν απ' αργώς το γιοφύρ κ' επήαν εστάθαν καρσί 'ς σον τό-
πον ατου και έφαλλαν...

Εφαλλαν γλυκέα, χαρεμέν' ντο θα εστηχαρίζανε μας για τα φωτίσια τη Χριστού και
κείνο η λαλία τη Δεσπότ' αντιβόσανε ς' σ' εκείν τον τόπον.

Και μετά από ολίγον το "Έν Ιορδόνη βαπτίζομένου σου Κύριε" ασ' όλα τα στόματα
συνάμα με το σύρσιμον τη σταυρού, εγόμεωσαν τα ψήα μουν τρανόν χαράν!

Έναν αερόπον εφύσηξεν από παν' και κα' Ελοιόταν τα σημαίτσας. Τα περιστερά ε-
πέταξαν πέραν περού και οι κολυμπέτες ερούξαν 'ς σο νερόν. Εκολύμπεσαν. Επολέμε-
σαν να πιάνα τον αμά ένας αγλήγορος απ' ανάμεσα τουν ετάλεψεν εκεί. Επίασεν ατος
πρώτος κι ασού εφύλεσαν στον έσκωσαν στον υψηλά να ελέπωματον όλ' χαρεμένος.

Κι ξέρω αν επαραδύκεν ατον για αν θα κλώσκειται όλια τ' οσπία τη Βέροιας με το
παρχατοπόπον και τον αγιασμόν. Με ται φίλτς ατ', για τον ποπάν, άμον ντο εποίαν τ'
Σα παλαιά τα χρόνια εκείνα τα ευλοεμένα τα εθίματα...

Κι αποπία' εταβρανύταν τ' άλογα με ται νοκοκέρτς ατου... Εντώκαν το ποτάμ και
έσκασαν κ' εδέβαν τα φωτιγημένα νερά. Εφωτίγαν κι ατά και ημοσβερέμένα εξέβαν απάν
'ς ση στράταν.

Και μεις Πα απ' υστερνά, ασού έρθεν η ώρα μουν και ευκέθαμε "και του χρόνου" χα-
ρεμέν' και φωτιγημέν' εκλώσταμε 'ς σο οσπίτα μουν με άλλο καρδιαν...

Πώς ν' ανασπάλλω, κ' επορώ εκείνο την ημέραν...!

Τα Φώτα θέλω Φωτοκέρ'

και τη Ψυχού κοκκιά!

και την Μεγάλη Παρασκευήν

μοντύλια με τα δάκρα!

Σημ. "Αργοναύτη": Συγχαίρουμε την αγαπητή συμπατριώτισσά μας κ. Ελένη Νικ.
Πιπερίδου - Λαφαζάνη για την αιδόλογη και με δεξιοτεχνία απόδοση της
Ποντιακής Διαλέκτου.

Ακόμα την ευχαριστούμε για την αισθητική χαρά που μας πρόσφερε.

Μονάχα ο Θεόν αν θέλ'

Εκάγανε πολλά δεντρά
ευκαιρώθαν τ' ορμάνια,
ελίφταξανε τα νερά
τσουρούνταν' τα ποτάμια.

Τα λίβια ασ' ον ουρανόν
βρεσίν κι κατηβάζ' νε,
τα μήνας τη χειμωγκονί
ξάϊ χιόνια κι στιβάζ' νε.

Η ζέστια πα επλέθυθεν
ανθρώπ' κι ταγιανεύ' νε,
υποφέρ' νε μικροί - τρανοί
ντο ν' αφτάνε κ' εξέρνε.

Τα ποτάμια, τα θάλασσας
όλια είναι μολυμένα,
οψάρια απ' άκρας χάντανε
χάντ' φαρμακωμένα.

Εσκάλωσανε τ' δεντρά
παρ' ώρας να καρπιζ'νε,
παρ' ώρας τα πετούμενα

Σημ. "Αργοναύτη": Ίσως το ποίημα αυτό του αγαπητού φίλου κ. Γιάννη
Μιχαηλίδη να είναι ένα απόσπασμα του προβληματισμού του
για ό, τι δενά έχει συσσωρεύσει στην καθημερινή μας ζωή
η δική μας απληστία και όχι μόνο.

Ο κ. Μιχαηλίδης δε μιλάει με μισόλογα και με ασαφή λεκτικά σύμβολα. Δεν
κρύβει τίποτα, δεν έχει να κρύψει τίποτα. Με απλά λόγια λέει την αλήθεια
και με τον πιο τέλειο τρόπο δίνει τη δυνατότητα στον αναγνώστη του, να
σκεφθεί, να προβληματιστεί δημιουργικά.

Χωρίς δισταγμό αναγνωρίζουμε στη νοηματοδοτημένη ποίηση του κ. Γιάννη
Μιχαηλίδη μια υψηλή ποιότητα, που του δίνει το δικαίωμα να πάρει μια
ξεχωριστή θέση στον ποντιακό ποιητικό λειμώνα.

τα φωλέας να χτιζ'νε.

Τα ζά πα επαλαλώθανε
άλλο κρέατα κ' είναι,
σ' άψιμον βάλ'νε καίγ' νατα
να πουλούνε κι' αφήν'ε.

Επεθάναν ασ' ον λιμόν
ση κατοχής τα χρόνια,
ατύρα έχ'νε όλια τα καλά
και κ' επορούν να τρών'ε.

Τα βόμπακς, τα πυρηνικά,
τα χημικά, ατά όλια,
έγκαν' εμάς πολλά κακά
σ' ατουρζνά τα χρόνια.

Μονάχα ο Θεόν αν θέλ'
με τ' Ατουνού τον νόμον,
θα πορπατούνε οι ανθρώπ'
εντάμαν σ' έναν δρόμον.

Γιάννης Μιχαηλίδης

Άρθρο του αείμνηστου ΛΕΩΝΙΔΑ ΙΑΣΟΝΙΔΗ

"Και άραντες επ' ώμων μαζί με τον Σταυρόν του Μαρτυρίου τα ποντιακά λάβαρα και
αποκομισταντες μεθ' ημών όλον τον πλούτον των αναμνήσεων εις δρόμα, εις τραγω-
διαν, εις έπος και εις "μεμουσωμένην" λύραν, εφθάσαμε εις την κοινήν των Πανελλή-
νων Μητέρα - την Ελλάδα, με την στερεράν απόφασιν, όπως συμβάλωμεν "εις την ανοι-
κοδόμησιν των τειχών αυτής".

Όμως η ψυχή μου τρέχει και θα τρέχει πάντοτε εις τους Αγίους Τόπους του Πόντου
μας και τα χιλήθ θα ψιθυρίζουν πάντοτε:

**Ανάθεμα και τα μακρά
όθεν κι' πάει λαλίαν!
Τ' ομμάτια μ' εσκοτείνεψαν
ας στην αροθυμίαν!**

Λεωνίδας Ιασονίδης
("Προσφ. Κόσμος" 1948)

Το ποντιακό θέατρο στην πρώην Σοβιετική Ένωση

του Γιάννη Καρατσιώλη

Με ένα άγνωστο κομμάτι της ελληνικής πνευματικής ζωής στις βόρειες ακτές του Ευξείνου Πόντου θα ασχοληθούμε σήμερα: το θέατρο. Ενώ για το κρητικό θέατρο, το επτανησιακό, το κωμειδύλλιο, ακόμη και τον Καραγκιόζη γράφτηκαν ένα σωρό μελέτες, για το Ποντιακό Θέατρο και ειδικά το ιδιωτικό θέατρο δε γράφτηκε καμία. Οι διάφοροι ερευνητές συνήθως περιορίζονται σε μονολεκτικές αναφορές για το θέατρο του Μικρασιατικού Πόντου (Τραπεζούντα, Κερασούντα), ενώ αγνοούν τελείως το θέατρο των Ελλήνων της Γεωργίας, του Καυκάσου και της Υπερκαυκασίας.

Κατά το σκηνοθέτη Ερμή Μουρατίδη

(που αποτελεί εξαίρεση στο πιο πάνω) το Ποντιακό Θέατρο απομονώθηκε, γιατί ενοχλούσε αυτό που εξέφραζε (δηλ. τη σκέψη της καθ' ημάς Ανατολής), γιατί η δύση και ο παπισμός που δεν μπορούσαν να ανεχθούν τη δύναμη και τη μαγεία της Ρωμανίας, επιβλήθηκαν στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος. Ίσως και έχει δίκιο.

Το Ποντιακό Θέατρο δεν είναι μόνο το ιδιωτικό θέατρο, αλλά κάθε είδος θεάτρου που αναπτύχθηκε στα νότια και βόρεια παράλια της Μαύρης Θάλασσας από τους εκεί Έλληνες. Πρόγονοι του ποντιακού θεάτρου υπήρξαν οι Μωμόγεροι, που έχουν τις ρίζες τους στο Διθύραμβο. Ακολούθησαν οι Πόντιοι συγγραφείς του 4ου π.Χ. - 1 μ.Χ. αιώνα Διόδωρος ο Σινωπεύς,

Δίφιλος ο Σινωπεύς, Σπίνθαρος ο Ηρακλειώτης, Ηρακλειδής ο Ποντικός κ.α.

— Με την επίδραση νέων καλλιτεχνικών ρευμάτων (π.χ. νεοελληνικό θέατρο) και μέσα στην οθωμανική αυτοκρατορία ανέπτυξε αξιόλογη δράση, αλλά κυρίως στη νότια Ρωσία (Κριμαία), τη Γεωργία (Αμπχαζία, Αζαρία, Νότια Οσετία), Ουκρανία - Αζοφική, όπου κατέφυγαν πολλοί καταδιωκόμενοι Έλληνες του Πόντου για να μην εξισλαμισθούν από τους Τούρκους, δεδωμένης της ορθόδοξης χριστιανοσύνης της Ρωσίας.

Έτσι με την επίδραση του μικρασιατικού Πόντου, του αθηναϊκού θεάτρου (μετά το 1830 θίασοι επισκέπτονταν τα μέρη εκείνα) και του ρωσικού θεάτρου και λογο-

τεχνίας, αξιόλογοι Πόντιοι θεατρικοί συγγραφείς έγραψαν πολλά θεατρικά έργα. Αντιπροσώπευαν σχεδόν όλα τα είδη θεάτρου όπως ηθογραφίες, κωμειδύλλια, δραματικά ειδύλλια, ιστορικά δράματα ακόμη και λυρικό θέατρο. Ανάμεσα στους συγγραφείς αυτούς είναι οι Γεώργιος Κωνσταντίνου Φωτιάδης, Στυλιανός Παυλίδης, Θεόδωρος Γρηγορίου, Κανονίδης Ι., Βαλαβάνης, Α. Παρχαρίδης,

Φίλιππος Φιλippiδης, Παναγ. Κ. Φωτιάδης ή Μαρκήσιος, γιάγκος Λάμπρου Κανονίδης κ.α.

Τα θέατρα εκεί ήταν ανοιχτά μαρμάρινα και κλειστά σύγχρονα. Ανοιχτά ήταν το αρχαίο θέατρο της Χερσώνας και το αρχαίο θέατρο της Και Κχανούμ της Βακτριανής στον Ωξο. Κλειστά ήταν το θέατρο της Οδησσού, το "Μελπομένη" της Μαριούπολης, το "Σιδερένιο Θέατρο", του Βατούμ, το λαϊκό θέατρο Ζουμπάλοβα της Τυφλίδας, το Πέρβικουμ Τιάτρ και το Φταρόι Τιάτρ του Σοχούμ και το ελληνικό θέατρο της Γιάλτας.

Οι Έλληνες πήγαιναν στο θέατρο μετά την εκκλησία της Κυριακής, κρατώντας λουλουδία που πετούσαν στη σκηνή ή πρόσφεραν στους ηθοποιούς και τους άλλους σύντελεστες της παράστασης. Οι παραστάσεις δίνονταν, συνήθως, στα πλαίσια εθνικών και θρησκευτικών γιορτών και για κοινωνικούς σκοπούς. Το κοινό ήταν απαιτητικό. Συμμετείχε στα επί της σκηνής δρώμενα επιδοκιμάζοντας ή αποδοκιμάζοντας, διορθώνοντας τους υποκριτές ή τους άλλους σκηνοποιούς παράγοντες, αν κάτι δεν τους άρεζε. Πήγαιναν πολύ νωρίς στο θέατρο, περιμένοντας υπομονετικά. Η αίθουσα γέμιζε ασφυκτικά, ακόμη και οι διάδρομοι.

Παραστάσεις γίνονταν βέβαια και το βράδυ. Το κοινό αυτής της κατηγορίας λειτουργούσε διαφορετικά, αφού πήγαινε για αισθητικούς λόγους και η εμφάνισή του ήταν ανάλογη. Παρακολουθούσαν φυσικά και ρωσικό θέατρο.

Προσευχή προς τον Πόντο

Συ πρώτος ενωπίσθης την κραυγήν και την οίμωγν του Προμηθέως, και προς την κιβωτόν του Νώε από Σου εκομίσηθ ο κλάδος της ελαίας.

Συ έσχες τον Θησέα γαμβρόν επί θυγατρί και εγγονόν τον Ιππόλυτον.

Σου θυγατέρες αι Αμαζόνες, επολέμησαν υπό την Ακρόπολιν.

Σου τέκνα ώκησαν εν Κερκύρα.

Συ εις Κόρινθον έδωκας ηγεμονίδα.

Συ έσχες τον Απόγονον του Οδυσσέα και συγγενή την Ασπασίαν του Περικλέους.

Προς Σε εστράφη η πρώτη εξερευνητική επιστημονική αποστολή, η Αργοναυτική και ο πλούτος Σου εγένετο κυρία του Τρωικού πολέμου αφορμή. Συ και η ίδια η Τραπεζούς ζυγόν περσικόν δεν εγνώρισας. Συ εν τω συνόλω Σλαυικός επιδρομάς δεν εδοκίμασας... Από τον ορέων σου μυριόστομος ηκούσθη η προς "θάλαττα" κραυγή και επί των βουνών Σου η φιλοκαλία εφλοτεχνήθη.

Αι σημαίσι Σου ελάμπρυναν τας Ακροπολεις Αθηνών και Θεσσαλονίκης και δύο ηπειρών και τριών θαλασσών. Συ κύριάρχος υπήρξας.

Αι πόλεις σου έχουσιν αναδόχους μητροπόλεις και προμήτορας τας Αθήνας και την Κρήτην.

Βασιλέων εγένου καθέδρα επί 300 περίπου έτη πριν ο Χριστός κατέλθη εις την γην και αυτοκράτωρ επί 260 έτη υπήρξας επικράτεια, ότι οι Λατίνοι επέδραμον την Βασιλίδα πόλιν.

Του Βυζαντίου θέμα περισπούδαστον Συ εγένου. Κατά Περσών δια Τραπεζούντος και Ριζαίου. Συ υπήρξας διάβασις ιστορική.

Ελάμπρυνας δια των τέκνων σου θρόνους πατριαρχικούς, κατά βαρβάρων ασπίς εγένου και προφυλακή κατ' ακριτών. Συ υπήρξας διάσημος κουροτρόφος.

Επί μακρούς αιώνας δουλείας Συ φάρος εγένου, και ιστοριπής αναγεννητής και φωτιστής.

Ημιλλήθης προς το Βυζάντιον και κατετάραξας την Ρώμην.

Τας παραδόσεις τας Εθνικάς ετήρησας, την πίστιν του Χριστού εκράτυνας και υπέρ αμφοτέρων τούτων σταυρώ Σεαυτόν ανυψώσας και μάρτυς εγένου και εις το Εθνικόν Πάνθεον κατεσκήνωσας.

Τα ρείθρα Σου αγιωσύνης εγένοντο βαπτιστήρια και οι ποταμοί σου χρησμών Δελφικών εγένοντο αιτήματα.

Αδρότατης λαϊκής μούσης πάτρων εγένου και τροφός και του Ευριπίδου και του Μίλτωνος και του Φρανκ και του Ρακίνα επιλούπιας το δράμα.

Ηρώων και μαρτύρων Συ εγένου γεννήτωρ, δι' ο και ύμνον Σοι αναπέμπομεν και όρκον δίδομεν πίστως.

Ξηρανθείη ημίν ο λάρυγξ, εάν επιλαθώμεθά σου, ω Πάτριος Ποντία Γη.

Ποντιακή Εστία
Τεύχος 87/1987.

ΦΟΝ ΝΤΕΡ ΓΚΟΛΤΖ

ΛΙΜΑΝ ΦΟΝ ΣΑΝΤΕΡΣ

Οι Γερμανοί αρχιτέκτονες του αφανισμού των Ελλήνων του Πόντου

Η Ρωμανία
κι' αν επέρασε
ανθεί και
φέρει κι' άλλο

ΜΝΗΜΗΣ ΚΑΘΗΚΟΝ

+ Π.Γ. ΤΑΝΙΜΑΝΙΔΗ

Χωρίς καμία πρόθεση για αναβίωση φυλετικού μίσους, αλλά με προαίρεση να βοηθήσουμε στην αδελφική συμβίωση των λαών και να εκτελέσουμε ένα χρέος μνημοσύνης στην 58η επέτειο του τραγικού ξεριζωμού, αφιερώνουμε τις παρακάτω σκέψεις μας, με την πεποίθηση ότι υπηρετούμε μια αλήθεια, που συχνά παραγνωρίζεται.

Οποιοσδήποτε θελήσει να μελετήσει με αντικειμενικότητα τους Έλληνες και τους Τούρκους θα διαπιστώσει ότι υπάρχει εξώφθαλμη διαφορά στον ψυχικό κόσμο των δύο λαών. Απ' αυτή την ζωγραφιστή και κληρονομική αντίθεση του εσωτερικού κόσμου Ελλήνων και Τούρκων άνετα και αβίαστα θα εξηγήσει τους βανδαλισμούς που έγιναν σε βάρος του ελληνικού πληθυσμού, την τακτική της γενοκτονίας και το αγεφύρωτο χάσμα που δημιουργήθηκε ανάμεσα σε πλάσματα του ίδιου Πλάστη.

Πολλοί ισχυρίστηκαν και ισχυρίζονται, πώς αν και οι γείτονές μας οι Τούρκοι ήταν Χριστιανοί, ποτέ ο εθνικός τους φανατισμός δεν θάφανε ως την εγκληματική μεταχείριση των Ελλήνων. Πιστεύουν ότι η εσωτερική καλλιέργεια των γεπόνων μας θα ήταν πολύ βελτιωμένη, που δεν θα επέτρεπε την επιβίωση θανάσιμου ανθελληνικού μίσους.

Δεν παραγνωρίζουμε το γεγονός ότι έχει μεγάλη σημασία με ποιές αρχές και οραματισμούς, με βάση ποιό ηθικοθρησκευτικό Πιστεύω, γίνεται η διαπαιδαγώγηση ενός λαού. Ούτε όμως και μπορούμε να παραγνωρίζουμε το γεγονός ότι συχνά ομόδοξοι λαοί οδηγήθηκαν και οδηγούνται σε ανθρωποκτόνες συγκρούσεις και αιματοχυσίες από σκοτεινές δυνάμεις, που πάνω και πέρα από τον Άνθρωπο και τα δικαιώματά του τοποθετούν υλικά συμφέροντα και σκοπούς αντίθετους.

Ως τόσο όμως, το ότι το χριστιανικό πνεύμα, συνταιριασμένο με το ελληνικό, γέννησε έναν Άνθρωπο πιο καλλιεργημένο, πιο πολιτισμένο, πιο συνεπή, πιο ειλικρινή, πιο άν-

θρωπο, με λιγότερο μίσος, χωρίς εμπάθεια, χωρίς εγκληματικές και απάνθρωπες διαθέσεις, είναι αναμφισβήτητο. Το μαρτυρούν τα γεγονότα, η ιστορία, η παράδοση, τα ήθη και τα έθιμά μας, το Πιστεύω μας.

Απειρα είναι τα παραδείγματα που αποκάλυπτουν την διαφορά της ψυχικής ποιότητας, της ψυχοσύνθεσης του λαού μας, που θαρρεί κανείς ότι κάποιοι από τους δύο λαούς δεν γνωρίζει και δεν ζει την ανάγκη του ανθρωπισμού και τον σεβασμό αναφαίρετων δικαιωμάτων.

Από τότε που αρχίζει να γράφεται ιστορία και ιδιαίτερα από τον εκχριστιανισμό της Ευρώπης, η προσφορά των Ελλήνων στην διαμόρφωση παγκόσμιου πολιτισμού, με πεμπτούσια τον ανθρωπισμό είναι κάτι που δεν αμφισβητείται και δεν ζηγίζεται. Είναι μια σπάνια προσφορά χωρίς υλικά οφέλη, χωρίς ανταλλάγματα, χωρίς δολάρια και ρούβλια. Προσφορά και αυτοθυσία μέχρι και χθες στον στίβο των πανανθρωπίνων αγώνων, ενάντια στην βία, την τυραννία και την αδικία.

Μόνο στοιχειώδης έλλειψη ψυχικού σθένους, αντικειμενικότητας και ειλικρίνειας θα μπορούσε να παραγνωρίσει την ολύμπια και ανιδιότελη προσφορά των Πανελλήνων ως και το 1940-1946.

Μόνο άνθρωποι με υπάνθρωπη ψυχική συγκρότηση, με ανθελληνικά απωθημένα και με υπολανθάνουσα αντιπάθεια και βιωματικό κληρονομικό φθόνο στην αρετή, θα ήταν δυνατό να αντιπαρέλθουν την πολιτισμένη, την ηρωική και την ατίμητη παρουσία του Ελληνικού Έθνους και του Ελληνοχριστιανικού πνεύματος στην δραματική πορεία των ελευθέρων λαών.

Εκείνοι που θα μπορούσαν να κάνουν πρώτοι την διαπίστωση της ειδοποιού διαφοράς του ψυχικού κόσμου μεταξύ των δύο λαών και να παραδεχτούν ότι η προσφορά και η παρουσία του Τουρκικού λαού δεν μπορεί να συγκριθεί σε κανένα τομέα με την προσφορά του Ελληνισμού, είναι και πρέπει να είναι οι Τούρκοι.

Διότι αυτοί και σαν γείτονες και σαν εισβολείς, σαν νικητές και σαν ηττημένοι, αλλά και σαν κατακτητές γνώρισαν και γνωρίζουν, ή τουλάχιστο πρέπει να γνωρίζουν, τον ψυχικό κόσμο των Ελλήνων, τις ικανότητές τους και την αξία τους.

Αυτοί πρώτοι θάπρεπε να

παραδεχονται ότι οι Έλληνες, και ως υπόδουλος λαός, με την εργατικότητα, την ανθρωπιά, τον ηρωισμό και την δημιουργική τους δραστηριότητα, και το τουρκικό Έθνος υπηρέτησαν και ωφέλησαν και τους λαούς αφύπνισαν για αγώνες ελευθερίας, δημοκρατίας και αγάπης.

Αυτοί πρώτοι έπρεπε να ομολογήσουν, από προσωπική εμπειρία, ότι οι Έλληνες ουδέποτε ήταν προκλητικοί, μισαλλόδοξοι και ασυνεπείς στις συνθήκες και στη φιλία τους. Και το ελληνοπρεπές αυτό ήθος το γνώρισαν αιώνες από τη ζωή των Ελλήνων της Ανατολής.

Η ιστορία βεβαιώνει ότι όσο βαρύ και απαισίο κι αν ήταν το φορτίο του Οθωμανικού ζυγού, όσο μαρτυρικές και απερίγραπτες και αδικαιολόγητες οι τελευταίες απάνθρωπες επιδρομές και μεταχειρίσεις του Τουρκικού Κράτους σε βάρος του Ελληνισμού, ουδέποτε είδαμε τους γείτονές μας με το δικό τους μάτι και με τη δική τους καρδιά. Ποτέ δεν επιτρέψαμε στον εαυτό μας να βλέπει τους Τούρκους σαν όντα χωρίς δικαιώματα ζωής. Ποτέ δεν σκεφθήκαμε να βρούμε τρόπο να τους εξοντώσουμε.

Γι αυτό και δεν έχουμε να παρουσιάσουμε βανδαλισμούς σαν του Σεπτέμβρη του 1955 και σαν του Ιουλίου του 1974. Γι' αυτό και δεν έχουμε να επιδείξουμε στον κόσμο "έργα χειρών ανόμων" και "έκνοα προστάγματα" σαν εκείνα που ομιλούν για την ερήμωση, από ελληνικό κόσμο, της Πόλης των ονείρων, των νησιών Ιμβρου και Τενέδου και της μισής σχεδόν Κύπρου. Προσπαθούμε να καταποτήσουμε συνθήκες και να περιφρονήσουμε την υπογραφή μας, αλλά δεν το μπορούμε. Το ελληνορθόδοξο ήθος και τα πατροπαράδοτα έθιμα δεν μας το επιτρέπουν.

Η φρενοβλαβής εποχή μας και η παράλογη λογική του 20ου αιώνα μας πιέζουν, για λόγους "επιβίωσης" να αποκτήσουμε βοσκομησώδεις αρέξεις και απάνθρωπα ένστικτα, αλλά ένα ανυπέρβλητο εμπόδιο δημιουργεί αδιέξοδο προς το χάρος, και αυτό δεν είναι άλλο παρά η ψυχική και πνευματική ιδιοσυγκρασία και συγκρότηση του Γένους.

Ποιος μπορεί να αμφισβητήσει ότι αυτά και άλλα αμέτρητα γεγονότα μαρτυρούν την επικίνδυνη διαφορά του ψυχικού εγώ μεταξύ δύο γειτονικών λαών;

Ευχόμαστε ολόψυχα να εξαφανιστούν σύντομα οι αντιθέσεις μεταξύ Ελλήνων και Τούρκων και ο χρόνος μαζί με την αγάπη του Χριστού να πείσει όλους μας ότι η συνύπαρξη, η συνεργασία και η συμβίωση των λαών μπορεί να επιβιώσει μεταξύ τους. Η αλληλοεξόντωση και το μίσος μεγαλώνουν το χάσμα, πολλαπλασιάζουν τα προβλήματα και καταστρέφουν τα αγαθά του πολιτισμού. Λίγη κατανόηση, λίγη ταπεινότητα, λίγη σύνεση, λίγη συναισθησιμότητα των ευθυνών μας, περισσότερος σεβασμός στον Ύψιστο, γραπτό και άγραφο Νόμο, μπορούν να φέρουν στον κόσμο την Ειρήνη.

Ποντιακή ποίηση:

Μ' αγάπ' και με συμπόνοια
Πατρίδα μ' - προσκυνών σε,
φιλό τ' άγια χώματα σ'
Για πάντα χαιρετώ σε

Κρούν' τα καμπάνες θλιβερά
ποπάδες Δεσποτάδες,
Κ' ευλαβικά αποχαιρετούν
χριστιανοί χιλιάδες

Η κεμεντζέ μοιρολογά
και το τοξάρ τσουγγρώνει
και ο λυράρης τραγουδεί
για πάντα ταχπαστόνι.

Όλα τα πουλιά τ' ουρανού
κλαιδούν με πικριάν
Κλαίγνε κι ατά το χωρισμόν
και την αροθυμίαν.

Βοούν τ' ορμία, τα δέντρα,
τ' αγραιίδα κι βόσκουν,
Ατά πα - ελυπέθανε,
'ς σα σπέλια τουν κι κλώσκουν

Αναστέναζνε αποθαμέν'
αφκά α σα Ταφία
ατοίν πα θέλνε μερτικόν,
κάθαν ψυχού, κοκία.

Σε - σεν Θεέ μ' αφήνουμε
αποθαμέντς και τόπον,
ας κατηβαίνε οι Αγγελ'
Ν' αφτνατσ, έναν Κερόπον.

4-481

Πεπονιά Βοίου, Κοζάνης
Ευάγγελος Αριστ. Σατατάς

Πολιτιστικά

Ο ετήσιος χορός του Συλλόγου Κιβωτιανών Ν. Ημαθίας

Γράφει
ο Νίκος
Ιωσηφίδης
Μαθηματικός -
Φροντιστής

Του έδωσαν και κατάλαβε. Αυτό νομίζω ταιριάζει απόλυτα στον καθιερωμένο ετήσιο χορό του Συλλόγου Κιβωτιανών Ν. Ημαθίας. Σάββατο 27 Ιανουαρίου 2001. Μεγάλη μέρα για το Σύλλογο των Κιβωτιανών που θα κάνει πάλι έντονη την παρουσία του τη μέρα αυτή. Όλα πρέπει να είναι εντάξει και ο κόσμος που επέλεξε το Σάββατο αυτό να διασκεδάσει στο χορό τους δεν πρέπει να φύγει δυσαρε-

στημένος. Για αυτό πρέπει να προσεχθεί κάθε λεπτομέρεια. Κάθε χρόνο τα κατάφερναν πολύ καλά. Μπορούν επομένως και φέτος. Και δεν πρέπει να αποτύχουν σε τίποτα.

Υπάρχουν οι δραστήριοι άνθρωποι που αγαπούν το Σύλλογό τους. Αυτοί οι άοκνοι εργάτες της παράδοσης και του πολιτισμού έκαναν και πάλι πολύ καλά τη δουλειά τους. Ετρεξαν, ενημέρωσαν και οργάνωσαν έναν χορό άψογο από κάθε πλευρά. Ο χορός τους πραγματοποιήθηκε στο κέντρο ΑΚΡΙΤΑΣ ΠΑΛΛΑΣ στην Πατρίδα Ημαθίας.

Η αίθουσα ήταν κατάμεστη παρά τις δύσκολες μέρες που περνά πολύς κόσμος και τα χρήματα δεν περισσεύουν. Όμως αυτό δεν είναι πολυτέλεια. Είναι εσωτερική ανάγκη που για μας τους Πόντιους κατέχει

ισότιμη θέση με την τροφή. Γιατί η μουσική και ο χορός για μας είναι η τροφή της ψυχής. Έτσι όλοι τρέξαμε. Ημασταν σίγουροι πως πρόκειται για κάτι που αξίζει τον κόπο.

Ο Σύλλογος ιδρύθηκε το 1995. Πρόεδρος του Συλλόγου είναι η δικηγόρος Σοφία Ραφαηλίδου μια δραστήρια Πόντια που επάξια κατέχει αυτή τη θέση. Είχαν την τιμή να τη γνωρίζω την ημέρα του χορού. Αντιπρόεδρος του Συλλόγου είναι ο Ανθιμίδης Μπάμπης, γραμματέας η Κράτη Ελένη, ταμίας ο Ανανιάδης Δημήτρης, υπεύθυνη δημοσίων σχέσεων η Μπραγιώτου Βάσω και μέλη οι Τσουφλίδου Βάσω και Τορτοπίδης Βασίλης, όλοι τους άξια και δυναμικά άτομα με αγάπη και φλόγα για το έργο που επιτελεί ο Σύλλογός τους δηλαδή την διατήρηση και διάδοση της παράδοσής μας. Ο Σύλλογός τους βρίσκεται στη Βέροια στην οδό Ακροπόλεως 61.

Η Κιβωτός είναι χωριό κοντά στα Γρεβενά. Το χωριό σχετικά μικρό, όμως οι Κιβωτιανοί μπορούν να καυχώνται για μεγάλα έργα. Η αγάπη τους προς την παράδοση και τον πολιτισμό, τους ώθησε να ιδρύσουν εκτός από τον Σύλλογό τους στη Βέροια, Σύλλογο Κιβωτιανών στη Θεσσαλονίκη, στην Αθήνα, βεβαίως στα Γρεβενά αλλά όσο και αν φαίνεται απίστευτο και στη Γερμανία και στην Αμερική. ΜΠΡΑΒΟ τους.

Να υπάρχουν και άλλοι άνθρωποι σαν αυτούς να κατακλύσουν την οικουμένη με Ελληνικούς Συλλόγους.

Το γλέντι άρχισε στις 9 μ.μ. όπως όριζε το πρόγραμμα. Ο κόσμος κατέκλυσε την αίθουσα από νωρίς και δεν υπήρχε λόγος αναμονής. Όλοι ανυπομονούσαν να αρχίσει το γλέντι. Το γλέντι λοιπόν άρχισε αμέσως αλλά δεν τέλειωσε καθόλου γρήγορα. Κράτησε ως τις 5 το πρωί.

Δεν ήταν από τα συνηθισμένα γλέντια. Το κέφι κράτησε ζωντανό το χορό ως το τέλος του. Ο γνωστός σε όλους μας από την δισκογραφική του δουλειά, δεξιότε-

ρης λυράρης Μιχάλης Καλιοντζίδης και ο νεαρότερος αλλά ικανότατος Σανίδης Γιάννης από την Κοζάνη, με το παραδοσιακό νταούλι και άλλα όργανα χάρισαν στον κόσμο αξέχαστες ώρες κεφιού και ευχαρίστησης.

Εκτός του Ποντιακού προγράμματος που θεωρώ ότι ήταν και το αποκορύφωμα του κεφιού και η καρδιά του προγράμματος, υπήρχε δημοτικό και λαϊκό πρόγραμμα με κλαρίνο και μπουζούκι αντίστοιχα, αλλά και βιολί επίσης από τον Μιχάλη Καλιοντζίδη.

Τον χορό τίμησαν με την παρουσία τους ο φλογερός Πόντιος πατριώτης αντινομάρχης κ. Σιδηρόπουλος Ορέστης παράδειγμα προς μίμηση για όλους τους πολιτικούς μας για το ήθος και την πολιτική του συνέπεια, ο βουλευτής της Ν.Δ. κ. Φωτιάδης Ηλίας, ο κ. Λυσίτσας Νικόλαος (πρόεδρος του Νομαρχιακού Συμβουλίου), ο αντιδήμαρχος κ. Κουρουζίδης Γιάννης, ο πρόεδρος της ομοσπονδίας Πολιτιστικών Συλλόγων Ν. Ημαθίας κ. Τσαμπουλατίδης Πρόδρομος, ο δήμαρχος του Δήμου Ηρακλειωτών κ. Χρήστος Σταμπουλίδης, ο πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου Ηρακλειωτών κ. Χαραλαμπίδης Ιερόθεος, ο νομαρχιακός σύμβουλος Ν. Γρεβενών κ. Παπαδόπουλος Νίκος και άλλοι.

Προσκεκλημένοι ακόμη ήσαν η Εύξεινος Λέσχη Βέροιας, διάφοροι Πολιτιστικοί Σύλλογοι όπως της Καλλιθέας, του Πανοράματος, του Προμηθέα και της Κρύας Βρύσης που τίμησαν επίσης το χορό των Κιβωτιανών. Στο Σύλλογο λειτουργεί κάθε Πέμπτη σχολή εκμάθησης Ποντιακής λύρας με δάσκαλο τον Μιχάλη Καλιοντζίδη. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να έρχονται σε επαφή με την κυρία Μπραγιώτου Ιωάννα, υπεύθυνη του τμήματος αυτού, στο τηλ. 26315 στη Βέροια. Ο χορός μεταδόθηκε την Τρίτη 30 Ιανουαρίου από το τηλεοπτικό κανάλι ΑΛ.ΒΕ.ΝΑ της Αλεξάνδρειας στις 9 μ.μ.

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

Συλλογή + Φ. Κτενίδη

- Πού κι νουνίζ όνταν κάθεται θαμάσκειται όνταν σκούται.
(Για κείνους που δεν σκέπτονται τας συνεπειάς των πράξεών των).
- Τ' άλογο σ' όμπου κι θα πιν νερόν Τη κάκου μη σύρτς άτο.
(Σε μέρος όπου δεν μπορεί να πιεί νερό τ' άλογο, (π.χ. σε πηγάδι) μην το πας του κάκου).
- Ξένον άλογον που καβαλκεύ αγλήγορα κατηβαίν'...
(Για κείνους που επιχειρούν τ' αδύνατα)
- Με τα ξένα φτερά απόσον πετάς...
(Για κείνους που επιτυχαίνουν προσωρινά, με ξένα μέσα)
- Τ' αδελφια όνταν ετάβιζαν οι παλαοί εσέρουσαν...
(Για κείνους που ελπίζουν οφέλη από την διαμάχη φίλων)
- Ο κόσμον εχαλάουτον, κ' η γραία εξεροχτενιούτον.
(Για κείνους που αδιαφορούν για τα γινόμενα ολόγουρά τους).
- Οβγόν που κλέφτ, κοσάραν πα κλέφτ.
"Εξ' όνυχος τον λέοντα".
- Ξένον πόνον, ξένον όρομαν.
(Για όσους δεν αντιλαμβάνονται την θέση των άλλων).
- Άλλος τρώει και σπάν' κι άλλος τερεί και σπάν'...
(Για την άδικη κατανομή των αγαθών).
- Π' αγληγορεί ν' αρχονταίν' συγερά σην εφτωχίαν
- Μη κλαις κιφάλ ντο έπαθες κλάψον ντο θα παθάνεις
- Ο θείο μ' είσεν άτο κ' η θεία μ' επεθύμανεν από
- Ση χαμελέτεν που μεν' θ' αλευρούται.

Εύξεινος Λέσχη Βέροιας

Το νέο Δ.Σ. του τμήματος νέων

Πραγματοποιήθηκε στις 28 Ιανουαρίου 2001 η τακτική Γενική Συνέλευση των μελών της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας, μεταξύ άλλων, έχρισε ομόφωνα για μια διετία το νέο Διοικητικό Συμβούλιο του τμήματος Νέων της Λέσχης που έχει το εξής σχήμα:

Πρόεδρος: Ορφανίδης Αριστοτέλης

Αντιπρόεδρος: Καρολίδης Νέστορας

Γεν. Γραμματέας: Τζιζλή Χρυσάνθη

Ταμίας: Μετεντζίδης Ιωάννης

Μέλος: Σαρουσαββίδου Μαρία

Σημ. "Αργοναύτη": Συγχαίρουμε τους αγαπητούς νέους μας που διάλεξαν αυτόν τον ευγενή ρόλο της προσφοράς στην ποντιακή ιστορία και παράδοση. Σας ευχαριστούμε.